

قانون تصویب کنوانسیون ممنوعیت و اقدام فوری برای محو بدترین اشکال کار کودک و توصیه نامه مکمل آن قانون تصویب کنوانسیون ممنوعیت و اقدام فوری برای محو بدترین اشکال کار کودک و توصیه نامه مکمل آن

ماده واحده - کنوانسیون ممنوعیت و اقدام فوری برای محو بدترین اشکال کار کودک و توصیه نامه مکمل آن به شرح پیوست تصویب و به دولت جمهوری اسلامی ایران اجازه داده می شود اسناد تصویب را تودیع نماید.

تبصره 1 - فهرست انواع کارهای مضر موضوع بند (ت) ماده (3) کنوانسیون توسط وزارت کار و امور اجتماعی با هماهنگی وزارتخانه های بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و صنایع و معادن و جهاد کشاورزی و قانون و انجمن های صنفی کارفرمایان و قانون شورا های اسلامی کار تهیه و برای تصویب به هیأت وزیران ارائه خواهد شد.

تبصره 2 - اشخاصی که کودکان را به کارهای موضوع بند (ت) ماده (3) کنوانسیون بگمارند، مشمول مجازاتهای ماده (172) قانون کار مصوب 1369.8.29 مجمع تشخیص مصلحت نظام می باشند و پروانه کار آنها توسط دستگاه ذی ربط به طور موقت لغو خواهد شد. در خصوص سایر بندهای ماده (3) طبق قوانین موضوعه خواهد بود.

آیین نامه اجرایی این تبصره که متضمن موارد اشتغال افراد از شانزده سال به بالا در کارهای موضوع بند (ت) ماده (3) کنوانسیون نیز می باشد، توسط وزارتخانه های کار و امور اجتماعی و صنایع و معادن تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

تبصره 3 - وزارتخانه های کار و امور اجتماعی و صنایع و معادن مسئولیت اجرای این کنوانسیون و توصیه نامه مکمل آن و نیز نظارت بر اعمال این مقررات را در کارگاهها برعهده دارند و برنامه های اجرایی را طراحی و با هماهنگی و موافقت سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور به دستگاههای اجرایی ابلاغ خواهند کرد.

بسم الله الرحمن الرحيم

پیوست شماره (1)

کنوانسیون ممنوعیت و اقدام فوری برای محو بدترین اشکال کار کودک

کنفرانس عمومی سازمان بین المللی کار؛

با دعوت هیأت مدیره دفتر بین المللی کار هشتاد و هفتمین اجلاس خود را در تاریخ

اول ژوئن 1999 میلادی (1378.3.11 هجری شمسی) در ژنو برگزار نمود، و  
باتوجه به نیاز به تصویب اسناد جدید به منظور ممنوعیت و محو بدترین اشکال کار  
کودک، به عنوان اولویت عمده برای اقدام ملی و بین‌المللی، از جمله همکاری و مساعدت  
بین‌المللی، برای اجرای کنوانسیون و توصیه‌نامه حداقل سن برای پذیرش اشتغال مصوب  
سال 1973 میلادی (1352 هجری شمسی) که کماکان اسناد اساسی در زمینه کار کودک  
می‌باشند، و

باتوجه به اینکه محو مؤثر بدترین اشکال کار کودک مستلزم اقدام فوری و جامع با در  
نظر داشتن اهمیت آموزش و پرورش پایه‌ای رایگان و نیاز به دور ساختن کودکان مورد  
نظر از تمامی این نوع کارها و تأمین بازپروری و سازگاری اجتماعی آنها ضمن توجه به  
نیازهای خانوادگی آنها می‌باشد، و

با یادآوری قطعنامه مربوط به محو کار کودک مصوب کنفرانس بین‌المللی کار در اجلاس  
هشتاد و سوم آن در سال 1996 میلادی (1375 هجری شمسی)، و

با پذیرش اینکه کار کودک تا حد زیادی معلول فقر است و اینکه راه حل درازمدت در  
رشد پایدار اقتصادی منتهی به پیشرفت اجتماعی، به ویژه تسکین فقر و آموزش و پرورش  
همگانی، قرار دارد، و

با یادآوری کنوانسیون حقوق کودک مصوب 20 نوامبر 1989 میلادی (برابر با 1368.8.20  
هجری شمسی) مجمع عمومی سازمان ملل متحد، و

با یادآوری اعلامیه سازمان بین‌المللی کار در مورد اصول و حقوق اساسی کار و سند  
تکمیلی آن، مصوب هشتاد و ششمین اجلاس کنفرانس بین‌المللی کار در 1998 میلادی (1377  
هجری شمسی)، و

با یادآوری اینکه برخی از بدترین اشکال کار کودک موضوع سایر اسناد بین‌المللی  
هستند، به ویژه کنوانسیون کار اجباری، 1930 میلادی (1309 هجری شمسی)، و کنوانسیون  
مکمل سازمان ملل متحد در زمینه لغو بردگی، تجارت برده، و نهادها و شیوه‌های مشابه  
بردگی، 1956 میلادی (1325 هجری شمسی)، و

با تصمیم به تصویب برخی پیشنهادها در رابطه با کار کودک که چهارمین بند از دستور  
کار اجلاس است، و

با عزم به اینکه این پیشنهادها شکل کنوانسیون بین‌المللی به خود بگیرد،

کنوانسیون زیر را که می‌تواند به عنوان کنوانسیون بدترین اشکال کار کودک، 1999

میلادی (1378 هجری شمسی)، خوانده شود در هفدهمین روز ژوئن سال یک هزار و نصد و نود

و نه میلادی (1378.3.27 هجری شمسی) تصویب می‌نماید.

ماده 1 - هر عضوی که این کنوانسیون را تصویب می‌کند باید اقدامات فوری و مؤثری را برای تأمین ممنوعیت و محو بدترین اشکال کار کودک به عنوان موضوعی فوری اتخاذ نماید.

ماده 2 - از نظر این کنوانسیون، اصطلاح «کودک» در مورد کلیه اشخاص کمتر از (18) سال بکار برده می‌شود.

ماده 3 - از نظر این کنوانسیون، اصطلاح «بدترین اشکال کار کودک» شامل موارد زیر است:

الف - کلیه اشکال بردگی یا شیوه‌های مشابه بردگی، از قبیل فروش و قاچاق کودکان، بندگی به علت بدهی و رعیتی و کار با زور یا اجباری، از جمله استخدام به زور یا اجباری کودکان برای استفاده در درگیری مسلحانه؛

ب - استفاده، فراهم کردن یا عرضه کودک برای روسپی‌گری، تولید زشت‌نگاری یا اجراهای زشت‌نگارانه؛

پ - استفاده، فراهم کردن یا عرضه کودک برای فعالیت‌های غیرقانونی، به ویژه برای تولید و قاچاق مواد مخدر به گونه‌ای که در معاهدات بین‌المللی مربوط تعریف شده‌اند؛

ت - کاری که به دلیل ماهیت آن یا شرایطی که در آن انجام می‌شود، احتمال دارد برای سلامتی، ایمنی یا اخلاقیات کودکان ضرر داشته باشد.

ماده 4-

1- انواع کارهای موضوع بند (ت) ماده (3) در قوانین یا مقررات ملی یا توسط مقام صلاحیتدار، پس از مشاوره با سازمانهای کارفرمایی و کارگری مربوط، با در نظر گرفتن معیارهای بین‌المللی مربوط، به ویژه بندهای (3) و (4) توصیه‌نامه بدترین اشکال کار کودک، 1999 میلادی (1378 هجری شمسی) تعیین خواهند شد.

2- مقام صلاحیتدار، پس از مشاوره با سازمانهای کارفرمایی و کارگری مربوط، وجود یا عدم وجود کارهایی که به این ترتیب تعیین شده‌اند را مشخص خواهد کرد.

3- فهرست انواع کارهایی که براساس بند (1) این ماده تعیین شده‌اند به طور ادواری مورد بررسی قرار گرفته و در صورت لزوم، با مشاوره با سازمانهای کارفرمایی و کارگری مربوط، بازنگری خواهد شد.

ماده 5 - هر عضو پس از مشاوره با سازمانهای کارفرمایی و کارگری، ساز و کارهای مناسبی را برای نظارت بر اجرای مقرراتی که به این کنوانسیون ترتیب اثر می‌دهند ایجاد یا تعیین خواهد نمود.

ماده 6-

1- هر عضو، برنامه‌های اقدام برای محو بدترین اشکال کار کودک را به عنوان یک اولویت طراحی و اجرا خواهد نمود.

2- این برنامه‌های اقدام با مشاوره با نهادهای دولتی و سازمانهای کارفرمایی و کارگری مربوط و در صورت اقتضاء، باتوجه به نظرات سایر گروههای مربوط طراحی و اجراء خواهد شد.

ماده 7-

1- هر عضو کلیه اقدامات لازم را برای تضمین اجراء و اعمال مؤثر مقرراتی که به این کنوانسیون ترتیب اثر می‌دهند از جمله پیش‌بینی، اعمال مجازات‌های کیفری یا، در صورت اقتضاء، مجازات‌های دیگر اتخاذ خواهد نمود.

2- هر عضو، با درنظر گرفتن اهمیت آموزش و پرورش در محو کار کودک، اقدامات مؤثر و زمان‌بندی شده‌ای را برای موارد زیر اتخاذ خواهد نمود:

الف - جلوگیری از بکار گرفته شدن کودکان در بدترین اشکال کار کودک،

ب - فراهم آوردن کمک مستقیم لازم و مناسب برای دور ساختن کودکان از بدترین اشکال کار کودک و برای بازپروری و سازگاری اجتماعی آنها،

پ - تضمین دسترسی به آموزش و پرورش پایه‌ای رایگان، و، در صورت امکان و اقتضاء، آموزش حرفه‌ای، برای کلیه کودکانی که از بدترین اشکال کار کودک دور می‌شوند،

ت - تشخیص و دستیابی به کودکان در معرض خطر خاص، و

ث - توجه داشتن به وضعیت خاص دختران.

3- هر عضو مقام صلاحیتدار مسئول اجرای مقرراتی را که به این کنوانسیون ترتیب اثر می‌دهند، تعیین خواهد کرد.

ماده 8 - اعضاء اقدامات مناسبی را برای کمک به یکدیگر در ترتیب اثر دادن به مقررات این کنوانسیون از طریق افزایش همکاری و یا کمک بین‌المللی از جمله برای حمایت از توسعه اجتماعی و اقتصادی، برنامه‌های ریشه‌کن کردن فقر و آموزش و پرورش همگانی اتخاذ خواهند کرد.

ماده 9 - اسناد تصویب رسمی این کنوانسیون برای ثبت به مدیر کل دفتر بین‌المللی

کار ارسال خواهد شد.

#### ماده 10-

- 1- این کنوانسیون فقط در مورد آن دسته از اعضای سازمان بین‌المللی کار که اسناد تصویب خود را نزد مدیر کل دفتر بین‌المللی کار ثبت کرده‌اند، الزام‌آور خواهد بود.
- 2- این کنوانسیون (12) ماه پس از تاریخی که در آن اسناد تصویب دو عضو نزد مدیر کل ثبت شده باشد، لازم‌الاجراء خواهد شد.
- 3- پس از آن، این کنوانسیون برای هر عضو دیگر، (12) ماه پس از تاریخ ثبت سند تصویب آن لازم‌الاجراء خواهد شد.

#### ماده 11-

- 1- عضوی که این کنوانسیون را تصویب کرده است، می‌تواند پس از انقضای (10) سال از تاریخی که در آن کنوانسیون در ابتداء لازم‌الاجراء می‌شود، از طریق یادداشتی که برای ثبت به مدیر کل دفتر بین‌المللی کار ارسال می‌کند از عضویت انصراف دهد. این انصراف از عضویت تا یک سال پس از تاریخ ثبت آن نافذ نخواهد بود.
- 2- هر عضوی که این کنوانسیون را تصویب کرده است و ظرف مدت سال متعاقب انقضای دوره ده ساله یادشده در بند پیشین، از حق انصراف از عضویت پیش‌بینی شده در این ماده استفاده نمی‌کند، برای یک دوره ده ساله دیگر متعهد خواهد بود و پس از آن می‌تواند با انقضای هر دوره ده ساله تحت شرایط پیش‌بینی شده در این ماده از عضویت در این کنوانسیون انصراف دهد.

#### ماده 12-

- 1- مدیر کل دفتر بین‌المللی کار، تمامی اعضای سازمان بین‌المللی کار را از ثبت تمامی اسناد تصویب و اسناد انصراف از عضویت ارسالی از سوی اعضای سازمان آگاه خواهد کرد.

- 2- مدیر کل در هنگام آگاه نمودن اعضای سازمان از ثبت دومین سند تصویب، توجه اعضای سازمان را به تاریخی که در آن کنوانسیون لازم‌الاجراء خواهد شد، معطوف خواهد نمود.

- ماده 13 - مدیر کل دفتر بین‌المللی کار جزئیات کامل تمامی اسناد تصویب و اسناد انصراف از عضویت را که طبق مفاد ماده پیشین نزد مدیر کل به ثبت رسیده است، برای ثبت طبق ماده (102) منشور سازمان ملل متحد به دبیر کل سازمان ملل متحد ارسال خواهد کرد.

- ماده 14 - هیأت مدیره دفتر بین‌المللی کار، هر زمان که لازم تشخیص دهد، گزارشی در

مورد کارایی این کنوانسیون را به کنفرانس عمومی ارائه و ضرورت قرار دادن موضوع تجدیدنظر کلی یا جزئی آن در دستور کار کنفرانس را بررسی خواهد کرد.

ماده 15-

1- چنانچه کنفرانس با تجدیدنظر کلی یا جزئی این کنوانسیون، کنوانسیون جدیدی را تصویب کند، در این صورت جز در صورتی که کنوانسیون جدید به گونه دیگری پیش‌بینی نکرده باشد:

الف - علی‌رغم مفاد ماده (11) فوق، چنانچه و زمانی که کنوانسیون تجدیدنظر شده جدید لازم‌الاجراء شود، تصویب کنوانسیون جدید توسط یک‌عضو از نظر قانونی، متضمن انصراف فوری از عضویت در این کنوانسیون خواهد بود،  
ب - این کنوانسیون از تاریخ لازم‌الاجراء شدن کنوانسیون تجدید نظر شده جدید، برای تصویب اعضاء مفتوح نخواهد بود.

2- این کنوانسیون در هر صورت برای اعضائی که آن را تصویب کرده‌اند اما کنوانسیون تجدیدنظر شده را تصویب نکرده‌اند، با شکل و محتوای واقعی آن معتبر باقی می‌ماند.  
ماده 16 - نسخه‌های انگلیسی و فرانسوی این کنوانسیون از اعتبار یکسان برخوردار می‌باشند.

موارد یادشده فوق متن معتبر کنوانسیون است که به اتفاق آراء به وسیله کنفرانس عمومی سازمان بین‌المللی کار در جریان هشتاد و هفتمین اجلاس آن که در ژنو برگزار شد و در تاریخ 17 ژوئن 1999 میلادی (1378.3.27 هجری شمسی) خاتمه یافت، تصویب شد.

توصیه‌نامه ممنوعیت و اقدام فوری برای محو بدترین اشکال کار کودک

کنفرانس عمومی سازمان بین‌المللی کار،

با دعوت هیأت مدیره دفتر توافقات بین‌المللی کار هشتاد و هفتمین اجلاس خود را در تاریخ اول ژوئن 1999 میلادی (1378.3.11 هجری شمسی) در ژنو برگزار نمود، و باتصویب کنوانسیون بدترین اشکال کار کودک، 1999 میلادی (1378 هجری شمسی)، و با تصمیم به تصویب برخی پیشنهادها در ارتباط با کار کودک، که چهارمین بند از دستور کار اجلاس است، و

با عزم به اینکه این پیشنهادها شکل توصیه‌نامه مکمل کنوانسیون بدترین اشکال کار

کودک، 1999 میلادی (1378 هجری شمسی) خوانده شود، در هفدهمین روز ژوئن سال یک هزار و نهصد و نود و نه (1378.3.27 هجری شمسی) تصویب می‌کند.

1- مقررات این توصیه‌نامه مکمل مقررات کنوانسیون بدترین اشکال کار کودک، 1999 میلادی (1378 هجری شمسی) (که از این پس، از آن به‌عنوان «کنوانسیون» یاد می‌شود) است و در ارتباط با آنها اعمال خواهد شد.

#### اول - برنامه‌های اقدام

2- برنامه‌های اقدام موضوع ماده (6) کنوانسیون به عنوان یک موضوع فوری، با مشاوره نهادهای دولتی و سازمانهای کارفرمایی و کارگری مربوط و باتوجه به نظرات کودکانی که به‌طور مستقیم تحت تأثیر بدترین اشکال کار کودک قرار گرفته‌اند، خانواده‌های آنها، و در صورت اقتضاء سایر گروههای مربوط متعهد به اهداف کنوانسیون و این توصیه‌نامه تعیین و اجراء خواهند شد. این برنامه‌ها باید از جمله معطوف به موارد زیر باشند:

الف - تشخیص و محکوم کردن بدترین اشکال کار کودک،

ب - دور ساختن یا جلوگیری از اشتغال کودکان در بدترین اشکال کار کودک، محافظت از آنها در مقابل اعمال تلافی‌جویانه و پیش‌بینی بازپروری و سازگاری اجتماعی آنها از طریق اقداماتی که نیازهای آموزشی، جسمانی و روانشناختی آنها را در نظر بگیرد؛

پ - توجه خاص به:

1- (1) کودکان کم سن و سال‌تر

2- (2) کودک دختر،

3- (3) مشکل موقعیت‌های کار پنهان که در آنها دختران در معرض خطر خاص قرار دارند؛

4- (4) سایر گروههای کودکان در معرض آسیب‌پذیری‌ها یا نیازهای خاص؛

ت - تشخیص، دستیابی و کار با جوامعی که در آنها کودکان در معرض خطر خاص قرار دارند؛

ث - آگاهسازی، حساس کردن و بسیج افکار عمومی و گروههای مربوط، از جمله کودکان و خانواده‌های آنها.

## دوم - کار خطرناک

3- در تعیین انواع کارها موضوع بند (ت) ماده (3) کنوانسیون و در تشخیص جاهایی که

این کارها وجود دارند، از جمله باید به موارد زیر توجه شودالف - کاری که کودکان

را در معرض سوء استفاده جسمانی، روانی یا جنسی قرار می‌دهد،

ب - کار در زیرزمین، زیرآب، در ارتفاعات خطرناک یا در فضاهای بسته،

پ - کار با ماشین‌آلات، تجهیزات و ابزارهای خطرناک، یا کاری که متضمن جابجایی یا

حمل بارهای سنگین با دست است،

:

ت - کار در محیط ناسالم که ممکن است، به طور مثال، کودکان را در معرض مواد، عوامل

یا فرایندهای خطرناک، یا در معرض دما، صدا، یا ارتعاشهای مضر برای سلامتی آنها

قرار دهد،

ث - کار تحت شرایط بسیار مشکل از قبیل کار برای ساعات طولانی یا در خلال شب یا کار

در جایی که کودک به نحو غیرمتعارفی محدود به کارگاه کارفرما است،

4- در زمینه انواع کارهای موضوع بند (ت) ماده (3) کنوانسیون و بند (3) بالا مقررات

یا قوانین ملی یا مقام صلاحیتدار می‌تواند، پس از مشاوره با سازمانهای کارفرمایی و

کارگری مربوط، اشتغال یا کار از سن (16) سالگی را مشروط به اینکه سلامتی، ایمنی و

اخلاقیات کودکان مربوط به‌طور کامل مورد حفاظت قرار گیرد، و اینکه کودکان آموزش

ویژه کافی یا آموزش حرفه‌ای در رشته مرتبط فعالیت را کسب کرده باشند اجازه دهد.

## سوم - اجراء

5-

1- (اطلاعات و داده‌های آماری مفصل در زمینه ماهیت و گستره کار کودک باید گردآوری

شده و به روز نگهداری گردد تا به عنوان پایه‌ای برای تعیین اولویت‌های اقدام ملی

برای الغاء کار کودک، به ویژه برای ممنوعیت و محو بدترین اشکال آن به عنوان موضوعی

فوری به‌کار آید.

2- (تا حد امکان، این اطلاعات و داده‌های آماری باید شامل داده‌های جداگانه به

لحاظ جنس، گروه سنی، شغل، رشته فعالیت اقتصادی، موقعیت اشتغال، حضور در مدرسه و



محل جغرافیایی باشد. اهمیت نظام مؤثر ثبت موالید از جمله صدور گواهی‌های تولد، باید در نظر گرفته شود.

- (3) داده‌های مربوط درباره تخطی از مقررات ملی در زمینه ممنوعیت و محو بدترین اشکال کار کودک باید جمع آوری و به روز نگهداری گردند.

- (6) گردآوری و پردازش اطلاعات و داده‌های موضوع بند (5) بالا باید باتوجه به حق محرمانه‌بودن انجام شود.

- (7) اطلاعات جمع آوری شده براساس بند (5) بالا باید به طور منظم به دفتر بین‌المللی کار انتقال داده شوند.

- (8) اعضاء به منظور نظارت بر اجرای مقررات ملی مربوط به ممنوعیت و محو بدترین اشکال کار کودک باید پس از مشاوره با سازمانهای کارفرمایی و کارگری مربوط ساز و کارهای مناسبی ایجاد یا تعیین نمایند.

- (9) اعضاء باید اطمینان حاصل نمایند که مقامات صلاحیتداری که مسئولیت اجرای مقررات ملی در زمینه ممنوعیت و محو بدترین اشکال کار کودک را دارا می‌باشند با یکدیگر همکاری و فعالیتهایشان را هماهنگ می‌کنند.

- (10) قوانین یا مقررات ملی یا مقام صلاحیتدار باید کسانی را که در موارد عدم رعایت مقررات ملی در زمینه ممنوعیت و محو بدترین اشکال کار کودک باید مسئول شناخته شوند، تعیین نمایند.

- (11) اعضاء تا آنجا که با قوانین ملی قابل تطبیق باشد، باید با تلاش‌های بین‌المللی در زمینه ممنوعیت و محو بدترین اشکال کار کودک به عنوان موضوعی فوری از طریق زیر همکاری نمایند:

الف - گردآوری و مبادله اطلاعات مربوط به جرائم کیفری از جمله تخلفاتی که در ارتباط با شبکه‌های بین‌المللی هستند،

ب - کشف و تعقیب کسانی که به فروش و قاچاق کودکان، یا به استفاده، فراهم آوردن یا عرضه کودکان برای فعالیت‌های غیرقانونی، روسپی‌گری، تولیدزشت‌نگاری یا اجراهای زشت‌نگارانه اشتغال دارند،

پ - ثبت مرتکبین اینگونه جرائم.

- (12) اعضاء باید بدترین اشکال کار کودک مذکور در زیر را جرایم کیفری اعلام نمایند:

الف - کلیه اشکال بردگی یا روش‌های مشابه بردگی از قبیل فروش و قاچاق کودکان، بندگی به علت بدهی و رعیتی و کار با زور و اجباری از جمله استخدام به زور یا

اجباری کودکان برای استفاده در درگیری مسلحانه،

ب - استفاده، فراهم آوردن یا عرضه کودک برای روسپی‌گری، تولید زشت‌نگاری یا

اجراهای زشت‌نگارانه، و

پ - استفاده، فراهم آوردن یا عرضه کودک برای فعالیت‌های غیرقانونی، به ویژه برای

تولید و قاچاق مواد مخدر به گونه‌ای که در معاهدات بین‌المللی مربوط تعریف

شده‌اند، یا برای فعالیت‌هایی که مستلزم حمل یا استفاده غیرقانونی سلاح های گرم یا

سایر سلاح ها است.

13-اعضاء باید اطمینان حاصل نمایند که مجازات‌ها از جمله در صورت اقتضاء،

مجازات‌های کیفری در مورد تخلف از مقررات ملی در زمینه ممنوعیت و محو هر یک از

انواع کارهای موضوع بند (ت) ماده (3) کنوانسیون اعمال می‌شود.

14-اعضاء همچنین باید به عنوان موضوعی فوری، سایر راههای چاره‌جزائی، مدنی یا

اداری را، در صورت اقتضاء، برای تضمین اجرای مؤثر مقررات ملی در زمینه ممنوعیت و

محو بدترین اشکال کار کودک از قبیل نظارت ویژه بر مؤسسات تجاری که از بدترین اشکال

کار کودک استفاده کرده‌اند، و در موارد اصرار بر تخطی، ملاحظه لغو موقت یا دائم

پروانه کار، پیش‌بینی نمایند.

15-سایر اقدامات معطوف به ممنوعیت و محو بدترین اشکال کار کودک ممکن است شامل

موارد زیر باشند:

الف - آگاه‌سازی، حساس سازی و بسیج عموم به‌طور کلی از جمله رهبران سیاسی ملی و

محلی، نمایندگان مجلس و قوه قضائیه،

ب - درگیر کردن و آموزش سازمانهای کارفرمایی و کارگری و سازمانهای محلی،

پ - تأمین آموزش مناسب برای مأموران ذی‌ربط دولتی، به ویژه بازرسان و مأموران مجری

قانون، و برای سایر متخصصین مربوط،

ت - پیش‌بینی تعقیب اتباع عضوی که جرائمی را مرتکب شده باشند براساس مقررات ملی در

زمینه ممنوعیت و محو فوری بدترین اشکال کار کودک در داخل خود کشور، حتی اگر این

جرائم در کشور دیگری ارتکاب شده باشند،

ث - ساده کردن تشریفات قانونی و اداری و اطمینان از این که آنها مناسب و آماده

هستند،

ج - ترغیب توسعه خط‌مشی‌ها به وسیله تعهداتی برای پیشبرد اهداف کنوانسیون،

چ - نظارت و تبلیغ بهترین رویه‌های مربوط به محو کار کودک،

ح - تبلیغ مقررات قانونی یا سایر مقررات در زمینه کار کودک به زبانها یا لهجه‌های

مختلف،

خ - اتخاذ رویه‌های ویژه طرح دعاوی و تنظیم مقرراتی به منظور حمایت در برابر تبعیض و اقدامات تلافی‌جویانه کسانی که به طور قانونی برخلاف مقررات کنوانسیون رفتار می‌کنند و نیز ایجاد خطوط کمکی یا نقاط تماس و مقامات رسیدگی و بازرسی کننده.

د - اتخاذ اقدامات مناسب جهت بهبود زیربنای آموزش و پرورش و تربیت معلم برای برآوردن نیازهای پسران و دختران،

ذ - تا حد امکان توجه به موارد زیر در برنامه‌های ملی اقدام:

- (1) نیاز به ایجاد شغل و آموزش حرفه‌ای والدین و بزرگسالان در خانواده‌های کودکانی که در شرایط مورد نظر کنوانسیون کار می‌کنند، و

- (2) نیاز به حساس کردن والدین در مورد مشکل کودکانی که در چنین شرایطی کار می‌کنند.

-16 افزایش همکاری و یا کمک بین‌المللی در میان اعضاء برای ممنوعیت و محو مؤثر بدترین اشکال کار کودک باید مکمل تلاش‌های ملی باشد و در صورت اقتضاء می‌تواند با مشاوره با سازمانهای کارفرمایی و کارگری توسعه یافته و اجراء شود. این همکاری و یا کمک بین‌المللی باید شامل موارد زیر باشد:

الف - بسیج منابع برای برنامه‌های ملی یا بین‌المللی،

ب - کمک متقابل حقوقی،

پ - کمک فنی از جمله مبادله اطلاعات،

ت - حمایت از توسعه اجتماعی و اقتصادی، برنامه‌های ریشه‌کن کردن فقر و آموزش همگانی.

موارد یادشده فوق، متن معتبر توصیه‌نامه است که به اتفاق آراء به وسیله کنفرانس عمومی سازمان بین‌المللی کار در جریان هشتاد و هفتمین اجلاس آن در ژنو برگزار شد و در تاریخ 17 ژوئن 1999 میلادی (1378.3.27 هجری شمسی) خاتمه یافت، تصویب شد. قانون فوق مشتمل بر ماده واحده منضم به متن کنوانسیون شامل مقدمه و شانزده ماده و توصیه‌نامه مکمل آن در جلسه علنی روز سه‌شنبه مورخ هشتم آبان ماه یک هزار و سیصد و هشتاد مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ 1380.8.23 به تأیید شورای نگهبان رسیده

است.